

Joanna Dyduch

Bezpieczeństwo energetyczne i rosnąca współzależność międzynarodowa. Izraelska polityka energetyczna w procesie transformacji

Historia izraelskiej innowacyjności, międzynarodowej konkurencyjności oraz rozwoju społeczno-gospodarczego, to historia sukcesu. Izrael jest czasem nazywany „willą w dżungli”, a Izraelczycy „narodem start-upów”. Jednak od czasu powstania w 1948 r., Izrael borykał się z wieloma wyzwaniami dla rozwoju i bezpieczeństwa. Historycznie był on zawsze importerskim netto, a bezpieczeństwo energetyczne było jednym z głównych czynników branych pod uwagę przy formułowaniu polityk rządowych. Kolejne rządy izraelskie musiały mierzyć się z poważnymi problemami, wynikającymi głównie z zagrożenia militarnego ze strony sąsiadujących państw arabskich oraz z braku własnych surowców energetycznych.

Tradycyjne postrzeganie bezpieczeństwa energetycznego, polegające na koncentracji uwagi na zapewnieniu ciągłości dostaw energii kosztem pozostałych jego aspektów, przede wszystkim ekonomicznych i środowiskowych, uległo istotnej zmianie dekadę temu wraz z odkryciem przez Izrael znaczących złóż gazu ziemnego. Szacuje się, że mogą one pokryć krajowe zużycie gazu przynajmniej przez 30 lat, pozwalając przy tym na znaczny eksport nadwyżek. Po raz pierwszy stwarza to okazję na rozwój bardziej liberalnego rynku energetycznego w Izraelu, który dotychczas określany był mianem wyspy energetycznej. Obecne rządy stanęły tym samym przed poważnym dylematem: jak utrzymać dynamiczny rozwój gospodarczy państwa, napędzany głównie przez rozwój wysokich technologii i międzynarodową konkurencyjność, wykorzystując we własnej gospodarce w coraz większym zakresie wydobywany surowiec energetyczny. A wszystko to w warunkach utrzymujących się zagrożeń dla bezpieczeństwa państwowego, które uzasadniają ingerencję, a nawet kontrolę państwa nad sektorami zdefiniowanymi jako strategiczne.

Projekt badawczy ma na celu wprowadzenie ram analitycznych zaprojektowanych dla ukierunkowania przyszłych badań w zakresie polityki energetycznej. Ma on też rzucić nowe światło na relacje między problemami bezpieczeństwa narodowego, zjawiskiem współzależności (zarówno na poziomie krajowym, jak i międzynarodowym) oraz formułowaniem i wdrażaniem polityki energetycznej w Izraelu. Celem projektu jest też zbadanie ewolucji izraelskiej polityki energetycznej przez pryzmat interesów najważniejszych aktorów debaty, z uwzględnieniem dominujących narracji, odnoszących się do procesu jej formułowania. Wydaje nam się, że od 2009 roku kolejne rządy odpowiedzialne za politykę energetyczną Izraela zainteresowane były daleko idącą polityzacją i sekurytyzacją. Po pierwsze, stawiamy zatem pytania o główne motywacje, interesy i cele aktorów sekurytyzujących w izraelskiej polityce energetycznej. Po drugie, chcemy zbadać, czy Izrael, zważywszy na znaczącą rolę kwestii bezpieczeństwa w dyskursie publicznym, faktycznie jest podatnym gruntem dla procesów sekurytyzacyjnych w obszarze polityki energetycznej, czy też występują ich istotne ograniczenia. Po trzecie, mając na względzie normatywny charakter procesów politycznych, interesuje nas jakie są konsekwencje sekurytyzacji dla systemu politycznego w tym: stanu demokracji liberalnej, wolnego rynku oraz międzynarodowego ładu politycznego. Te wnioski mogą stanowić również istotny wkład w dyskusję nad formułowaniem polityki energetycznej w innych państwach.